

KAPITOLA 1

Marcus Gavius Apicius mne koupil za dne horkého tak, že by se na kamelech tržiště daly opékat klobásky. Psal se šestadvacátý rok vlády Augusta Caesara, bylo mi devatenáct a v dražbě otroků v Baiae jsem byl na prodej po třech měsících služby u Tita Atilia Bulba. Bulbus byl tlustý snědý hrubián a já jsem měl velikou radost, že už ho nikdy nevidím. Děkoval jsem bohům za den, kdy mu došlo, že dobrý kuchař má cenu desetinásobku jeho váhy v denárech, a rozhodl se, že prodat mě mu přinese daleko větší užitek než se mnou spát.

Podsaditý otrokář s tělem jako bečka, které stálo na nohách připomínajících ptačí pařáty, mne po ránu postrčil směrem k prázdnému kotci na konci vyvýšeného pódia s otroky. Přinesl stoličku, abych nemusel sedět na prašné zemi, a dvojice ztrhaných stařen mi drhla tělo, až na něm nezůstala ani stopa špíny. Ostríhaly mi vlasy a oholily vousy, a když byly se svou prací hotové, byl jsem nejčistší za posledních několik měsíců.

Svého budoucího pána jsem na lavičce ve svém novém kotci dříve zaslechl, než spatřil.

„Ach, pane Apicie,“ promlouval otrokář hlasem, který naznačoval přihlouplý úsměv a vůbec se nepodobal tónu, jímž zpravidla štěkal příkazy na otroky. „Jsem rád, že jsi tady. Kromě tebe se o toho kuchaře zajímají ještě další dva lidé. Doufal jsem, že dorazíš jako první.“

„Kde je?“ zeptal se Apicius uhlazeným barytonem.

Ozvalo se zašustění stanových chlopní a pleskání sandálů o horké kameny. Vyškrábal jsem se na nohy, zrovna když vycházeli zpoza rohu do mého zorného pole. Apicius vypadal zhruba o deset let starší než já a měl tmavé vlasy a orlí nos charakteristický pro členy římských rodů s dlouhým rodokmenem. Vzadu za ním přešlapoval Egyptan mimořádného vzrůstu s černými vlasy a bicepsy velikosti vepřových kýt. Domyslel jsem si, že je to Apiciův osobní otrok – služebník, který ho všude doprovází.

Otrokář otevřel dveře mého kotce, vytáhl mě ven a postavil před Apicia, který pohledem zhodnotil mé nahé tělo a povšiml si, že mám nezakrytou hlavu. „Bez čapky,“ pokývl souhlasně. Její nepřítomnost znamenala, že mu tlustý otrokář poskytne šestiměsíční záruku. Také z toho vyplývalo, že je moje cena vyšší.

Apicius pozvedl bronzovou cedulku zavěšenou okolo mého krku. Byla čerstvě naleštěná a podávala základní údaje o mně a mých předchozích vlastních. Měl jsem ji nosit každý den svého života otroka. „Žádné nemoci. Nekrade. Dobře, dobře. Thrasius, že? To je řecké jméno.“

Nebyl jsem si jist, jestli mám promluvit, a tak jsem přikývl.

„Ty jsi byl jako *coquus* u Flavia Maxima?“ Apicius pustil cedulku z rukou a ta mi pleskla o hrud'. „Zajímavé. Pár měsíců před Maximovou smrtí jsem s ním večeřel. Měli jsme bažantí klobásky, sladkou melounovou omáčku a *patinu* z drobných rybek. To bylo tvoje dílo?“

Sebral jsem odvahu a doufal jsem, že se mi nezačne třást hlas. Tu patinu jsem si pamatoval – byl to vaječný pokrm na způsob omelety, který měl Maximus ve velké oblibě. „Ano. Ta sladká melounová omáčka byla novinka, kterou jsem zrovna zkoušel.“

„Jak dlouho jsi pro Maxima pracoval?“

„Kuchyni jsem mu vedl rok před jeho smrtí. Rád pořádal večírky.“ Má mysl pracovala na plné obrátky. Apicius rozhodně jevil zájem o mé kuchařské umění, ale co když je stejně krutý jako Bulbus?

Apicius na mě pohlédl se zdviženým obočím. „Dokážeš připravit pečeného páva?“

„Ano. Mám recept na páva se sušenými slívami máčenými v myrtovém víně. Stejně dobře to funguje také s křepelkou nebo kachnou. Jsem si jistý, že bys v tomto pokrmu našel zalíbení.“ Setřel jsem si pot z obočí.

„Co považuješ za svoji specialitu?“

„Mám tři,“ odvětil jsem a zvýšil jsem hlas, abych přehlušil rámus z tržiště. „Hodně chvály jsem si vysloužil za šunku zapečenou v těstu s medem a fíky, ale mé lanýže s pepřem, mátou a routou se jí prý vyrovnají. Také ti můžu připravit pokrm z pečeného nasoleného vepřového bůčku se speciální směsí, která obsahuje rybí omáčku *garum*, kmín a libeček.“

Apicius se usmál a začal se vyptávat dál. Ale otrokář byl netrpělivý. „Ten chlapec tě proslaví,“ zašeptal Apiciovi. „Když bude vařit on, klienti a přátelé se budou od rána scházet před tvým domem a žadonit o místo na tvé *ceně*!“ Odmlčel se. Apicius zářil.

Otrokář pokračoval. „Jeho talent se neomezuje jen na kuchyni. Umí číst a psát, výborně se vyzná v počtech a mluví několika jazyky. To je *coquus* přímo pro tebe!“

„Je slavný?“

Otrokář naklonil hlavu ke straně a usmál se. „Rozhodně.“

Očekával jsem, že Apicius otrokářova slova nebude brát vážně. Zeptal se ale na cenu a otrokářova odpověď mě šokovala. Dvacet tisíc denárů! Otroci se zřídka prodávali za víc než pár stovek.

„Sote!“ Apicius pokynul svému osobnímu otrokovi. Sotas předstoupil s váčkem a jeho tvář se nakrátko mihla známka nesouhlasu.

Apicius těžký váček pootevřel, aby bylo vidět několik zlatých aureů, a potom ho vložil do otrokářovy mozolnaté dlaně. „*Argentariové* mě dobře znají,“ poznamenal a gestem pokynul ke dvěma mužům, kteří stáli pod malou plátenou stříškou v rohu tržiště s otroky. *Argentariové* měli jako představitelé římské banky na starosti dohled nad většími obchody, ověřovali je a zajišťovali, že transakce poběží hladce. „Podepíš dopis, na jehož základě dostanete zbytek.“

Otrokář se zakřenil. Na tomto prodeji pořádně vydělal.

Později jsem se měl dozvědět, že moje prodejní cena převýšila součet všeho, za co se prodali všichni ostatní otroci z toho rána.

Otrokář mi sňal okovy a hodil mi ošoupanou tuniku a Apicius mi pokynul, abych ho následoval. Sotas šel za námi.

Když jsme procházeli ulicemi Baiae, cítil jsem, že je můj nový *dominus* neklidný. Možná ho trápily pochybnosti kvůli vysoké ceně, kterou za mě zaplatil.

Když promluvil, zněl netrpělivě. „Dnes v noci se u mě doma koná malá *cena*, kam přijde několik mých blízkých přátel. Řekni mi, co uděláš k jídlu.“

Slova mého nového pána mě znejistila. Pohlédl jsem vzhůru na prádelní šňůry napnuté na okolních insulách, na kterých se sušily zavěšené pestrobarevné *stoly*. Slunce již překročilo nejvyšší bod své pouti.

„Nevím, jaké má tvoje kuchyně zásoby.“ Upíral jsem oči k zemi. Žaludek se mi zvedal, jako bych snědl shnilé jablko.

Apicius prošel okolo skupinky chlapců hrajících drápky. „S tím si nedělej starosti. Kdybys měl k dispozici všechny ingredience, které bys chtěl, co bys udělal?“

„Říkáš, že je to večere pro pár lidí?“

„Ano,“ přisvědčil.

„V tom případě bych začal s *gustatiem* z paprik a okurek, melounu s mátou, celozrnného chleba, měkkého sýra a medového koláče.“ Pokoušel jsem se vybavit si jedno z posledních jídel, které jsem připravoval pro Maxima.

Apicius si olízl rty. „Ano, ano, pokračuj.“

„Potom led z granátového jablka na pročištění chuti, následovala by *cena prima* sestávající z šafránové cizrny, parthského kuřete, pepřených smržů ve víně, mušlí a ústřic. Kdybych měl více času, servíroval bych nadívané selátko. Na závěr hrušková *patina* se smaženými medovými kroketkami, hlemýždi, olivami, a kdybys měl něco takového po ruce, s vínem z Chiu či z Puglie.“

„Dokonalé. Jednoduché a chuti se na začátku jídla krásně prolnou. Dobře.“

Apicius nás vedl přes náměstí k oltáři Fortuny Privaty, bohyně štěstí a hojnosti. Má domněnka o pánově nervozitě z toho, že mě zakoupil, byla správná – byl to jediný důvod, proč bohyni žádat o věštbu. Cestou k oltáři jsme se zastavili u hokynáře a zakoupili jsme obětiny: živou husu, ovoce a medové koláčky.

Oltář ležel mezi dvěma budovami na vršku vysoké kamenné plošiny, na níž stála bohatě zdobená socha bohyně. Sotas podal husu Apiciovi a ten ji donesl knězi čekajícímu vedle oltáře. Srdce se mi rozbušilo. Tato věštba se týkala mě, konkrétně toho, co přinesu Gaviově domácnosti. Nešťastný výklad by do Apiciovy mysli zasel pochybnosti – a to poslední, co bych chtěl, bylo, aby mě Apicius vrátil zpět tomu odpornému otrokáři. Ten muž by mě zmlátil do bezvědomí za to, že jsem ho připravil o velké bohatství. Jen bohové vědí, u koho bych pak mohl skončit – otrokář by se mohl rozhodnout poslat mě do solných dolů, což by znamenalo rozsudek smrti. Jen nemnoho otroků vydrželo kutat sůl více než jeden dva roky.

Kněz byl plešatý muž s očima s těžkými víčky a na sobě měl červené roucho, ale ani jeho barva nedokázala zakrýt temné skvrny od krve, které patřily k jeho povolání haruspika, věstce z vnitřností obětovaných zvířat. Apicius knězi podal skřehotající husu, ten ji poprášil osolenou moukou, nalil jí na čelo pár kapek vína a pronesl modlitbu. Pak zvíře položil do měděné mísy stojící na nízkém stolku a bez otálení ukončil jeho křik rychlým řezem přes hrdlo a následně dolů k břichu. Peří zbarvila šarlatová barva a krev proudem vytékala do mísy.

Nedošlo k žádnému zápasu, což bylo pro věštbu příznivé znamení. Haruspik husu převalil a strkal do ní, dokud její vnitřnosti nevypadly ve vazké změti do mísy. Sledoval jsem svého nového pána a přál jsem si znát myšlenky, které se mu honí hlavou. Z mísy se linul kovový zápach.

Pár dalších řezů a haruspik uložil mrtvolu do druhé mísy stojící po straně. Husí maso bylo odměnou za jeho služby. Strčil ruku do husích vnitřností a střeva a orgány dal stranou. Nakonec z nich vybral játra, srdce, žaludek a žlučník. Každý orgán obrátil v rukách a hledal skvrny či odchylky od normálního vzhledu, podle kterých by mohl určit, co si bohyně přeje. Jako kuchař jsem viděl vnitřnosti stovek hus, ale stále jsem nechápal, co haruspik na krvi a vnitřnostech zkoumá.

Po řadě dlouhých minut už Apicius nedokázal knězovo mlčení dále snášet. „Nuže?“ zeptal se a kroutil přitom masivním zlatým snubním prstenem na prstu.

Byl jsem stejně netrpělivý jako on. Co když věštba řekne, že jsem byl velmi špatná koupě? Vráťím se zpět na trh s otroky, ještě než skončí odpoledne?

Haruspik naklonil hlavu k Apiciovi a povytáhl jedno obočí. Pomyslel jsem si, že stejný pohled viděl v očích zámožných lidí už mnohokrát. Odkásl si. „Bohyně Fortuna se na tebe v některých věcech usmívá, obávám se ale, že v jiných ne.“

Apicius si otřel dlaně do záhybů své tógy. Zadržel jsem dech.

Kněz postrčil vnitřnosti a zdvihl z nich játra. Byla větší než obvykle, ale povrch měla velice hladký. „Vidím život plný požitkářství a blahobytu. Získáš si mnohá srdce a mnoha lidem přineseš potěšení. V životě budeš mít hodně co milovat.“ Prozkoumal žlučník. Byl zduřelý a už nebyl zelený, jak by být měl, ale jasně, hněvivě rudý.

Zahalil nás šelestivý zvuk. Vzduchem zavířilo několik stovek holubů mávajících křídly. Apicius zaklel. „Zatracení holubi.“ Pohlédl vzhůru. „Možná jsem měl raději vyhledat augura a nechat si od něj číst z letu ptáků, a ne věstce ze zvířecích vnitřností.“ Také jsem nad tím musel přemýšlet. Takové množství ptáků, kteří se objevili právě v té chvíli, musí mít velký význam.

Kněz nevzhlédl. Ptáci pro něj zjevně neznamenali nic, pokud před ním neleželi otevřený jeho vlastním nožem. Rozřízl žlučník a špičkou nože ho rozevřel. Byl plný stovek nažloutle oranžových kamínků. Ušklíbl se a mně se stáhl žaludek. Co vidíš?

„Tohle je velice nešťastné. Zdravá játra a zkažený žlučník. Pocítíš, jak se krev života mísí s bolestí smrti. Úspěch pro tebe bude v celém tvém životě jako nemoc. Čím více o něj budeš usilovat, tím víc tvé nebe potemní.“ Haruspik zabodl prst směrem k obzvlášť velkému kamenu lesknoucímu se žlučí. Po stranách se k němu přilepily dva větší valouny. „Vidíš? Dej si pozor! Každý úspěch bude spojen s ještě většími nezdary.“

Kněz si nevšímal Apiciova prudkého nadechnutí. Odložil žlučník stranou a obrátil se ke zbytku vnitřností. Zdvihl husí žaludek, orgán sestávající ze dvou částí, a opatrně ho rozřízl, takže odhalil dutinu plnou trávy, kamínků a dalšího smetí. „Podívej se sem,“ řekl a ukázal na zakulacený světle modrý kousek skla mezi smetím pokrytým slizem. „Tohle znamená neobvyklý soud.“

„Co tím myslíš?“ Na Apiciově obočí ulpívaly kapičky potu.

„To znamená, že nakonec budeš v podsvětí souzen podle toho, jak se na tebe bude dívat náš svět i svět budoucnosti.“

Haruspik zdvihl mísu a odvrátil se od nás.

Cítil jsem, že je mi zle – byla to skličující věštba a Apicius mě jistě rovnou odkráčí vrátit nazpět otrokáři.

„Rozumím,“ řekl Apicius s bezradným výrazem.

Socha Fortuny se leskla ve sluneční záři brzkého odpoledne. Její modře vymalované oči hleděly přímo na mě.

Apicius se zvedl a stále dokola polohlasně opakoval knězova slova: „*Souzen v podsvětí podle toho, jak se na tebe bude dívat náš svět i svět budoucnosti.*“

Pohlédl jsem na Sota, ale osobní otrok jen svěsil hlavu. Přál jsem si, abych se Apicia mohl zeptat, co má v úmyslu. Pošle mě zpět? Můj pohled se stočil k Fortuně a dovolil jsem si zahledět se do jejího akvamarínového pohledu. Myslel jsem na čas, který jsem strávil s Bulbem, a na to, jak mě zneužíval způsobem, jemuž by neměl být vystaven žádný člověk. Prosím, má paní, dopřej mi svou přízeň. *Prosím. Neposílej mě zpět k netvorovi jako Bulbus. Prosím...*

Apicius byl po věštbě vyvedený z míry. Jeho dům ležel pár kroků za městem, v přátelské debatě jsme ale po cestě zpět už nepokračovali. Byl jsem za to mlčení rád. Dalo mi čas přemýšlet o kroužících ptácích, kteří se ve spirálách stále vznášeli v mojí mysli. Naposledy jsem viděl ptáky takto létat toho rána, kdy můj někdejší pán Maximus padl mrtvý k zemi, zrovna když mu otroci pomáhali s oblékáním tógy. Pokud ti ptáci předpověděli Maximovu smrt, co znamenalo hejno holubů pro Apicia? Znamenali něco pro mě? U srdce se mi usadil pocit děsu.

Tato hrůza pak nabyla nové podoby, když jsem spatřil ohromnou rozlohu pozemku, kde jsem měl pracovat. Apicius byl majitelem majestátního domu, který ležel na hřebeni a nabízel panoramatický výhled na Tyrhénské moře. Byl větší a zdobnější než jakýkoliv jiný, který jsem kdy viděl, přestože jsem v minulosti patřil třem různým patricijům a ti všichni byli velice bohatí. Na honosnost domu ležícího přede mnou jsem nebyl připravený. Apicius nás vedl spletí chodeb, jejichž stěny pokrývaly malby a které v některých

případech ústily směrem k oceánu a k pláži pod námi. Prošli jsme peristylem a já jsem málem nahlas zalapal po dechu. Nádvoří bylo ohromné a zaplňovaly ho fontány a proudící potůčky vody. Všude kolem kvetly květiny, a jak naše nohy drtily o kameny byliny, které tu rostly, vzduch prostupovala bohatá vůně tymiánu. Dům byl navržen nezvykle, takže jedna strana peristylu byla otevřená směrem k moři a vybavená speciální branou, kterou bylo možné zavřít, a v případě potřeby tak vytvořit zeď chránící příbytek před živly. Rozměry domu byly ohromné. Pokoušel jsem se představit si, kolik otroků pro Apicia pracuje. Musely jich být stovky.

„Sote, zaveď chlapce do kuchyně a uveď ho do práce,“ přikázal Apicius.

Pocítil jsem v ústech kyselou chuť. „Ale pane, potřebuji více času, abych...“

Jakmile jsem ta slova vypustil z úst, byl jsem si jist, že jsem je neměl říkat.

Apicius se prudce otočil. „Neodporuj mi. Sotas tě vezme do kuchyně, kde připravíš večeři pro mou *cenu*, jak jsi ji popsal – se dvěma výhradami. Nechci parthské kuře. Místo toho uvaříš svou ‚specialitu‘, šunku v těstu, a místo mušlí budeme mít humra.“

Potom se jeho tón změnil. „Dnes večer nejz žádného jídla, které sis nepřipravil vlastníma rukama. Pokud budeš muset sníst něco, co připravili jiní otroci, nejprve je přiměj, aby ochutnali sami. A na můj výslovný příkaz se nesmíš dotknout žádného pokrmu, pokud tě některý z mých hostů požádá, abys ochutnal, rozumíš? Najdi jiného otroka, který to jídlo okusí, ale ty sám musíš co nejlépe dbát o vlastní zdraví.“

Co se stalo předchozímu kuchaři? V hrdle se mi vzedmul nával paniky.

Apicius mi položil ruku na hrud' a postrčil mě směrem k Sotovi.

„Čím jsem ho rozčílil?“ zeptal jsem se Sota, když byl Apicius z doslechu. Musel jsem vzhlednout vzhůru, abych mu viděl do očí – temeno mé hlavy mu dosahovalo jen k hrudi.

„Tos nebyl ty, ale ten haruspik.“

„Proč mě tak strašně chtěl koupit?“

Sotas se na mě podíval s křivým úsměvem. „Protože jsi dobrý kuchař nebo jsi přinejmenším byl tehdy, když Apicius jedl v Maximově domě. Apicius o tom jídle mluví ještě dnes. Chce ho pro svůj vlastní stůl. Chce někoho,

kdo mu pomůže stát se Caesarovým poradcem ve věcech gastronomie. Očekává, že tím člověkem budeš ty. A pokud jde o peníze, zjistíš, že jich má spoustu a utrácí je bez rozpaků.“

„Nerozumím tomu. Haruspikův výklad byl přece hrozný.“

Sotas se zasmál, ale znělo to hořce. „Nevšiml sis, co si pro sebe šeptal celou cestu zpátky?“

Pamatoval jsem si jen to, že Apicius opakoval pasáž o soudu v podsvětí, a to jsem také řekl.

„Přesně tak. Apicius slyšel, co slyšet chtěl. Tu část o úspěchu, jak to bylo...?“

„Že čím více bude usilovat o úspěch, tím více jeho nebe potemní. To mi zní jako neúspěch.“

„Jo tohle. Právě teď je rozčilený a ustaraný, ale do rána sám sebe přesvědčí, že ta část o neúspěchu nikdy nezazněla.“

Zůstal jsem zticha.

Stejně jako samotný dům byla i kuchyně největší, jakou jsem kdy viděl, a hemžila se otroky, kteří nakládali potraviny, čistili hrnce a vařili na třech velkých ohništích. Ve vzduchu se vznášela osvěžující sladká vůně medových koláčků a mísila se se štiplavým odérem octa a s bohatým aromatem masa, z něhož se kouřilo. Kuchyně byla hlučná a navzdory mořskému vánku, který do ní proudil otevřenými okny, v ní vládlo horko. Na zemi v jednom rohu ležel zrzavý pes s dlouhým ocasem a spal. Jazyk mu visel po straně ven z tlamy. Z okna kuchyně bylo vidět na velké sluneční hodiny v zahradě. Na přípravu složitějšího jídla jsem měl pouhých pár hodin.

Kuchyňských otroků jsem napočítal patnáct. Zdálo se, že všichni mají za úkol vařit, nikoliv servírovat, a hádal jsem, že někde jinde musí být přinejmenším tucet dalších, kteří budou při *ceně* jednotlivé chody předkládat hostům. Děti předpubertálního věku chodily do kuchyně a zase ven, zřejmě to byli poslíčci. Sotva jsem mohl dýchat – jak u všech bohů všechny ty lidi zvládnou? Věděl jsem, jak řídit kuchyni, ale jen malou, se třemi otroky a třemi číšníky – rozhodně nic takových rozměrů, co se ode mne zjevně čekalo v Gaviově domácnosti! Chvilku, kdy jsem se mohl zabývat svými obavami, ale rychle pominula. Vstoupili jsme dovnitř, Sotas zazvonil na velký zvon na

polici vedle kuchyňských dveří a všichni otroci přerušili práci. Jejich tváře se v horku kuchyně leskly. Postrčil mě dopředu do místnosti a představil mě kuchyni.

„To je ten nový *coquus*?“ zeptala se prakticky bezzubá starší žena ze svého místa u nízkého pracovního pultu, kde nakládala pastináky. Dlouhé šedivé vlasy jí protkávaly bílé prameny a jejich kadeře jí volně spadaly po zádech. Přemýšlel jsem, kolik z nich asi skončí v jídle.

„Je to váš nový šéf. Nenaštvěte ho,“ varoval je Sotas a odešel zpět do hlubin domu.

Sledoval jsem, jak odchází, a nebyl jsem si jist, co dělat. Osazenstvo kuchyně čekalo, až promluví, ale já jsem nedokázal přijít na nic, co bych měl říct. Ženy v hloučku, kde šhubaly kuřata a bažanty, pokračovaly v práci a jejich pohled směřoval střídavě k ptákům a ke mně. Pes v očekávání zdvihl hlavu. Po chvíli rozpačitého ticha promluvila bezzubá žena: „Jsi němý, chlapče?“

Vybavila se mi slova mého někdejšího pána Maxima. Vždycky mi říkával, že přijdou chvíle, kdy budu navzdory svému postavení otroka potřebovat odvahu a přidržlou kuráž. Že bych v takových chvílích měl předpokládat, že všichni kolem mě chápou, že toho o věci vím nejvíc. V této chvíli jsem pochopil pravdivost Maximových slov. Pokud nepromluví a nezareaguji rozhodně, nikdy si nezískám respekt kuchyňského personálu – a vzhledem k tomu, kolik peněz za mě Apicius zaplatil, bych tento respekt raději měl rychle získat.

„Němý? Naneštěstí pro vás všechny ne, nejsem.“ Pevným krokem jsem došel do středu kuchyně. Během řeči jsem pohlédl postupně na každého z nich. „Jsem Thrasius, ale pro vás jsem *coquus*. Řídím kuchyni, která funguje hladce, a od svých podřízených očekávám, že do práce dají všechno. Ty tam“ – ukázal jsem na starou ženu – „jak se jmenuješ?“

Pozvedla obočí a přemýšlela, jestli má odpovědět. Stál jsem si za svým a upřeně jsem na ni hleděl, až mrkla a její černé oči zmizely za zvrásněnou kůží.

„Balsamea.“

„Balsameo, kdo je v této kuchyni služebně druhý?“ Očima jsem přelétl místnost. Odmítal jsem dát před ostatními otroky najevo strach. Většina

z nich byla starší než já, takže získat si jejich důvěru pro mě bude o to obtížnější.

„To budu asi já,“ prohlásil muž stojící poblíž velkého džbánu obsahujícího *garum* v rohu místnosti. Všiml jsem si značky vyražené na nádobě. Pocházela z Lusitánie, z jedné z nejlepších výroben v celé říši. Kvalitní *garum*, omáčka vyrobená z útrob drobných ančoviček, byla jednou z nejdůležitějších přísad v pokrmeh. S radostí jsem viděl, že budu mít k dispozici to nejlepší.

„Jsem Rúan.“ Muž popošel kupředu a přitom si utíral ruce zašpiněné od mouky do silné kuchyňské tuniky. Byl mladý, ještě nepřekročil dvacítku, a měl nezvykle rusé vlasy a velmi výrazné zelené oči. Přemýšlel jsem, jestli nepochází z Hibernie, velkého ostrova poblíž Británie.

„Rúane, mám tu menu, které mi pán uložil připravit pro dnešní *cenu*. Zabíjeli jste v poslední době nějaká prasata?“

„Ve sklepě je uskladněná čerstvá šunka z dnešního rána,“ promluvila Balsamea. Rúan se na ni zamračil, že odpověděla za něj, žena ale ani nevzhlédla od zeleniny, kterou krájela na plátky.

„Dobře,“ přešel jsem pohledem po místnosti. „Kdo v této kuchyni umí nejlépe péct?“

„Vatí se dostalo pochvaly od pana Apicia,“ odpověděl Rúan a ukázal na mladou ženu, která stála za nízkým stolem v pravé straně místnosti. Pocházel z Hibernie. Mluvil s tak silným přízvukem, že jsem se musel soustředit, abych mu porozuměl. Vatia přestala hníst chlebové těsto právě na tak dlouho, aby mohla přikývnout na souhlas. Lesklé tmavé vlasy měla stažené dozadu do pevného uzlu, což mě potěšilo. Měl jsem v plánu ještě dnes večer Balsamee říct, že je v jejím nejlepším zájmu následovat Vatiina příkladu a že v mé kuchyni už nebude moct nosit své umaštěné vlasy volně.

„Připravila jsi medové koláčky?“

Vatia ukázala prstem na pánvičku, která ležela v její blízkosti. Byla plná malých koláčků připravených do trouby. Dobře. O jednu starost méně. „Dnes večer budeš mít dva další úkoly. Připravíš patnáct kousků těsta, které použiju k zabalení šunky. Také bych chtěl, abys připravila smažené medové kroky na *cenu secundu*. Zdá se, že na pečení chleba už pracuješ.“ Přepokládal

jsem, že Apicius pozval hosty v duchu tradice, což by znamenalo, že jich bude devět po vzoru devíti Múz. Mohl jsem se ale mýlit a bylo moudré připravit se na případné potíže. Kromě toho se na hostinách často objevovali nepozvaní hosté, „stíny“ nebo „paraziti“, kteří sedávali na koncích lenošek a kterým bylo potřeba nabídnout něco k jídlu.

„Pokud nemáme po ruce melouny, šafrán, smrže, cizrnu, granátová jablka, humra, ústřice, hrušky a hlemýždě, měl bys raději poslat nejrychlejšího z chlapců, kteří tu jsou, aby je sehnal na trhu,“ řekl jsem Rúanovi.

Ze zadní části místnosti se ozval výkřik. „Já to udělám, já to udělám!“ Hlas patřil modrookému chlapci v odrané tunice, který kolem sebe divoce máchal opálenou rukou. Popošel vpřed. Rúan otevřel ústa, jako by chtěl něco říct, když tu chlapec zakopl a narazil do stolu. Několik kuchyňských služebníků vykřiklo, když se stůl překotil a vzal s sebou tucet číší z jasně barevného skla. Několik otroků se vrhlo na zem, aby alespoň některé z nich zachytili, žádný z nich ale nebyl dost rychlý. Číše dopadly na dlažbu a rozlétly se na tisíc kousků v barvách duhy. Zavřel jsem oči a zhluboka jsem si povzdechl, abych se uklidnil. Nebylo pochyb, že číše byly velmi cenné.

„Palle! Ty blázne! Ven! Vypadni odsud!“ křičel na chlapce Rúan. Balsamea hochy chytla za rameno a odvedla pryč.

Rozbité sklenice byly to nejmenší, co mě trápilo. Navzdory závažnosti situace jsem nedokázal přestat myslet na Apiciova poslední slova – na jeho příkaz, abych nejedl žádné jídlo, které jsem sám nepřipravil. Sledoval jsem otroky spěchající uklidit vzniklý nepořádek: Rúana, brunátného Hispánce s koštětem, dívku s nezvyklými blondatými vlasy, která sbírala střepy skla, a všechny ostatní motající se okolo. Díval jsem se na všech patnáct otroků a uvažoval jsem, který z nich by mne mohl chtít otrávit.

KAPITOLA 2

Byl to náročný úkol. Na přípravu večere jsem měl podle vodních hodin v rohu kuchyně méně než čtyři hodiny. Přesto jsem nedokázal dostat z hlavy ani hejno ptáků, které jsme viděli, ani Fortunin neproniknutelný pohled. Nedostávalo se mi času, ale věděl jsem, že potřebuji další duchovní vedení. Zeptal jsem se Balsamey, kde se nachází svatyně rodinných bůžků, lárů. Měl jsem dojem, že právě ona by se mohla držet tradic. V očích se jí mihl uznalý souhlas. Naproti tomu Rúan si odfrkl a potřásl hlavou. Bylo zjevné, že o našich římských bozích nemá valné mínění.

Přesto řekl Balsamee, aby zůstala v kuchyni, osobně mě zavedl do atria a prstem mě nasměroval k výklenku ve zdi obloženému kachlemi, kde mělo své místo několik drobných soch lárů a penátů, domácích bůžků a rodinných předků. Do otevřeného prostoru atria proudil sluneční svit a odrážel se od vycíděného bronzu a zlata sošek. Vzal jsem z dřevěné krabičky vedle svatyně krátkou tyčinku, zapálil ji od louče, která hořela poblíž, a poté jsem zapálil kus kadidla ležící ve zlaté misce před soškami. Chřípí mi naplnila vůně myrhy. Poklekl jsem.

„Ať už jsi ty, pro koho je tento dům posvátný, bůh či bohyně, modlím se k tobě z celého srdce, božský láre. Prosím, dopřej mi úspěch dnes i po všechny následující dny a já ti budu obětovat medový koláček za každý den, kdy budu požehnaně žít v domě Marka Gavia Apicia.“